CENTRALNA KOMISJA EGZAMINACYJNA

Rodzaj dokumentu:	**Zasady oceniania rozwiązań zadań**
Egzamin:	**Egzamin maturalny**
Przedmiot:	**Historia**
Poziom:	**Poziom rozszerzony**
Formy arkusza:	MHIP-R0-100-2306
Termin egzaminu:	13 czerwca 2023 r.

Uwaga:
Akceptowane są wszystkie odpowiedzi merytorycznie poprawne, spełniające warunki zadania.

Zadanie 1. (0–1)

Zasady oceniania
1 pkt – za prawidłowe rozstrzygnięcie wraz z uzasadnieniem zawierającym odwołanie do obu źródeł.
0 pkt – za odpowiedź niepełną lub błędną albo za brak odpowiedzi.

Rozwiązanie
Rozstrzygnięcie: nie
Przykładowe uzasadnienie:
W źródle 1. jest mowa o Jerozolimie, o czym świadczy m.in. informacja, iż jest to miasto będące stolicą dwóch narodów (arabskiego i żydowskiego) i świątynią trzech religii (judaizmu, chrześcijaństwa i islamu). Źródło 2. przedstawia starożytny Babilon – świadczą o tym nazwy geograficzne, np. rzeka Eufrat, jak i historyczne – np. świątynie Szamasza, Marduka, Isztar, Wieża Babel.

Zadanie 2.1. (0–1)

Zasady oceniania
1 pkt – za prawidłowe rozstrzygnięcie wraz z uzasadnieniem zawierającym odwołanie do informacji z obu źródeł.
0 pkt – za odpowiedź niepełną lub błędną albo za brak odpowiedzi.

Rozwiązanie
Rozstrzygnięcie: Tak
Przykładowe uzasadnienie:
Bitwa, w której zginął Leonidas [źródło 2.] – to bitwa w wąwozie Termopile, w czasie drugiej wojny grecko-perskiej w 480 r. Persowie wówczas wdarli się od północy – co jest zgodne z przedstawioną w źródle 1. trasą wyprawy Persów, którzy najpierw przeprawili się przez cieśninę Hellespont, a potem ruszyli na Helladę.

Zadanie 2.2. (0–1)

Zasady oceniania
1 pkt – za prawidłową odpowiedź.
0 pkt – za odpowiedź błędną albo za brak odpowiedzi.

Rozwiązanie
B

Zadanie 3. (0–2)

Zasady oceniania
2 pkt – odpowiedź zawierająca trzy prawidłowe wskazania.
1 pkt – odpowiedź zawierająca dwa prawidłowe wskazania.
0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie
1 – F
2 – P
3 – F

Zadanie 4. (0–1)

Zasady oceniania
1 pkt – za prawidłową odpowiedź.
0 pkt – za odpowiedź błędną albo za brak odpowiedzi.

Rozwiązanie
Karol Wielki

Zadanie 5. (0–1)

Zasady oceniania
1 pkt – za prawidłowe rozstrzygnięcie wraz z uzasadnieniem.
0 pkt – za odpowiedź niepełną lub błędną albo za brak odpowiedzi.

Rozwiązanie
Rozstrzygnięcie: fragment 2.
Przykładowe uzasadnienie:
We fragmencie 1. opisany jest konflikt Bolesława Śmiałego z 1079 roku a we fragmencie 2. jest opisany najazd księcia Brzetysława w 1038 roku.

Zadanie 6.1. (0–1)

Zasady oceniania
1 pkt – za prawidłowe rozstrzygnięcie wraz z uzasadnieniem.
0 pkt – za odpowiedź niepełną lub błędną albo za brak odpowiedzi.

Rozwiązanie
Rozstrzygnięcie: nie
Przykładowe uzasadnienie:
Przywilej A, mówiącym.in. o zakazie więzienia dla szlachty bez wyroku sądowego, został wydany przez króla Władysława Jagiełłę. Przywilej B, mówiący m. in. o niemożności wydawania nowych ustaw bez zgody sejmików ziemskich, został wydany przez Kazimierza Jagiellończyka.

Zadanie 6.2. (0–2)

Zasady oceniania
2 pkt – odpowiedź zawierająca trzy prawidłowe wskazania.
1 pkt – odpowiedź zawierająca dwa prawidłowe wskazania.
0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie
1 – P; 2 – P; 3 – F

Zadanie 7. (0–1)

Zasady oceniania
1 pkt – za prawidłowe rozstrzygnięcie wraz z uzasadnieniem.
0 pkt – za odpowiedź niepełną lub błędną albo za brak odpowiedzi.

Rozwiązanie
Rozstrzygnięcie: lewantyńskiego
Przykładowe uzasadnienie:
Handel lewantyński obejmował szlaki łączące przez Morze Śródziemne Europę z Bliskim Wschodem, w późnym średniowieczu zdominowane przez włoskie republiki kupieckie – co jest widoczne na mapie.

Zadanie 8.1. (0–2)

Zasady oceniania
2 pkt – odpowiedź zawierająca trzy prawidłowe wskazania.
1 pkt – odpowiedź zawierająca dwa prawidłowe wskazania.
0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie
1 – P
2 – P
3 – F

Zadanie 8.2. (0–2)

Zasady oceniania
2 pkt – odpowiedź zawierająca prawidłowo wypełnione dwa wiersze tabeli.
1 pkt – odpowiedź zawierająca prawidłowo wypełniony jeden wiersz tabeli.
0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

Źródło	Imię i nazwisko podróżnika, który stał na czele wyprawy opisanej w źródle	Władca/y, który/rzy sponsorował/wali wyprawę
Źródło 2. Fragment listu podróżnika	Krzysztof Kolumb	Izabela I Kastylijska [Katolicka] i Ferdynand Aragoński
Źródło 3. Fragment anonimowych notatek o wyprawie	Vasco da Gama	Manuel I Szczęśliwy

Zadanie 9. (0–2)

Zasady oceniania
2 pkt – odpowiedź zawierająca trzy prawidłowe wskazania.
1 pkt – odpowiedź zawierająca dwa prawidłowe wskazania.
0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie
1 – F
2 – F
3 – P

Zadanie 10. (0–2)

Zasady oceniania
2 pkt – za podanie dwóch prawidłowych nazw stylów i po jednej cesze każdego z nich.
1 pkt – za jednaj prawidłowej nazwy stylu i jego cechy albo za podanie dwóch prawidłowych nazw stylów.
0 pkt – za odpowiedź niepełną lub błędną albo za brak odpowiedzi.

Rozwiązanie
Nazwa stylu 1.: gotycki
Cechy:
- ostrołukowe okna
- przypory

Nazwa stylu 2.: barokowy
Cechy:
- woluty
- gzymsy

Zadanie 11.1. (0–1)

Zasady oceniania
1 pkt – za prawidłowe rozstrzygnięcie wraz z uzasadnieniem.
0 pkt – za odpowiedź niepełną lub błędną albo za brak odpowiedzi.

Rozwiązanie
Rozstrzygnięcie: Tak
Przykładowe uzasadnienie: Zgodnie z opisanymi w źródle 1. zasadami merkantylizmu państwo miało propagować rodzimą produkcję towarów i ich sprzedaż za granicą, przy jednoczesnym zmniejszeniu importu. Opisana w źródle 2. polityka angielska polegała na ustanowieniu monopolu na handel z koloniami, czyli była zgodna z zasadami merkantylizmu.

Zadanie 11.2. (0–1)

Zasady oceniania
2 pkt – odpowiedź zawierająca trzy prawidłowe wskazania.
1 pkt – odpowiedź zawierająca dwa prawidłowe wskazania.
0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie
1 – F
2 – F
3 – P

Zadanie 12.1. (0–1)

Zasady oceniania
1 pkt – za dwa prawidłowe wskazania.
0 pkt – za odpowiedź niepełną lub błędną albo za brak odpowiedzi.

Rozwiązanie
Wydarzenie chronologicznie najwcześniejsze opisuje fragment: B
Wydarzenie chronologicznie najpóźniejsze opisuje fragment: C

Zadanie 12.2. (0–1)

Zasady oceniania
1 pkt – za prawidłowe rozstrzygnięcie wraz z uzasadnieniem.
0 pkt – za odpowiedź niepełną lub błędną albo za brak odpowiedzi.

Rozwiązanie
Rozstrzygnięcie: Fragment D
Przykładowe uzasadnienie: Na obrazie przedstawione zostało spotkanie cara Aleksandra I i cesarza Napoleona, do którego doszło podczas negocjowania traktatu pokojowego w Tylży. Postanowienia tego traktatu zostały przedstawione we fragmencie D, np. utworzenie Księstwa Warszawskiego.

Zadanie 13. (0–2)

Zasady oceniania
2 pkt – za sformułowanie dwóch prawidłowych argumentów.
1 pkt – za sformułowanie jednego poprawnego argumentu.
0 pkt – za odpowiedź niepełną lub błędną albo za brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązanie
- W obu źródłach mamy do czynienia z krytyką działań i postaw o charakterze politycznym, demagogicznym, rewolucyjnym.
- W obu źródłach postulowana jest praca spokojna na rzecz umocnienia gospodarczego, praca organiczna.

Zadanie 14. (0–1)

Zasady oceniania
1 pkt – za prawidłowe rozstrzygnięcie wraz z uzasadnieniem.
0 pkt – za odpowiedź niepełną lub błędną albo za brak odpowiedzi.

Rozwiązanie
Rozstrzygnięcie: do rewolucji 1905 roku
Przykładowe uzasadnienie: Na rysunku widać postać cara usiłującego za pomocą reform ugasić pożar rewolucji – jest to komentarz do wydarzeń z 1905 roku, gdyż w trakcie rewolucji bolszewickiej Rosja była już republiką.

Zadanie 15.1. (0–1)

Zasady oceniania
1 pkt – za prawidłową nazwę wraz z uzasadnieniem.
0 pkt – za odpowiedź niepełną lub błędną albo za brak odpowiedzi.

Rozwiązanie
Nazwa: symbolizm
Przykładowe uzasadnienie: Cechą symbolizmu w malarstwie były m. in. nierealność i bazowanie na emocjach. W przypadku tego obrazu zaprezentowana jest pewna wizja artysty, w której mieszają się różne historyczne momenty z dziejów narodu.

Zadanie 15.2. (0–1)

Zasady oceniania
1 pkt – za prawidłowe wyjaśnienie z odwołaniem do faktografii
0 pkt – za odpowiedź niepełną lub błędną albo za brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź
Przyczyną decyzji o wykreśleniu Malczewskiego ze wiedeńskiego stowarzyszenia artystów była zmiana jego przynależności państwowej, która nastąpiła wraz z powstaniem państwa polskiego w 1918 roku.

Zadanie 16.1. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) […] ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego […].	V. Wiek XX. 5. II Rzeczpospolita. Społeczeństwo, gospodarka, kultura. Zdający: 1) charakteryzuje i ocenia dorobek gospodarczy II Rzeczypospolitej.

Zasady oceniania
1 pkt – za jedną prawidłową odpowiedź.
0 pkt – za odpowiedź błędną albo za brak odpowiedzi.

Rozwiązanie
C

Zadanie 16.2. (0–1)

Zasady oceniania
1 pkt – za jedną prawidłową odpowiedź.
0 pkt – za odpowiedź błędną albo za brak odpowiedzi.

Rozwiązanie
Kwiatkowski [Eugeniusz]

Zadanie 17. (0–1)

Zasady oceniania
1 pkt – za prawidłowe rozstrzygnięcie wraz z uzasadnieniem.
0 pkt – za odpowiedź niepełną lub błędną albo za brak odpowiedzi.

Rozwiązanie
Rozstrzygnięcie: konstytucja kwietniowa
Przykładowe uzasadnienie:
Konstytucja wprowadzała system prezydencki o charakterze autorytarnym / nadawała prezydentowi dużą władzę / wprowadzająca system prezydencki.

Zadanie 18.1. (0–1)

Zasady oceniania
1 pkt – za prawidłowe wyjaśnienie wraz z odwołaniem do faktografii.
0 pkt – za odpowiedź błędną albo za brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź
Komuniści (międzynarodówka komunistyczna) akceptowała w początkowym okresie II wojny światowej politykę III Rzeszy, ponieważ było to efektem paktu Ribbentrop-Mołotow z 1939 roku zakładającego podział stref wpływów w Europie między ZSRS i Niemcy hitlerowskie.

Zadanie 18.2. (0–1)

Zasady oceniania
1 pkt – za prawidłowe wyjaśnienie wraz z odwołaniem do faktografii.
0 pkt – za odpowiedź błędną albo za brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź
W czerwcu 1941 roku III Rzesza i jej sojusznicy rozpoczęli agresję na Związek Sowiecki, co unieważniło podpisany wcześniej układ Ribbentrop-Mołotow. Komuniści będący pod wpływem ZSRS znaleźli się w grupie państw koalicji antyfaszystowskiej i od tego momentu zaczęli dostrzegać Polaków jako partnerów w walce z hitleryzmem.

Zadanie 19. (0–1)

Zasady oceniania
1 pkt – za jedną prawidłową odpowiedź.
0 pkt – za odpowiedź błędną albo za brak odpowiedzi.

Rozwiązanie
C

Zadanie 20. (0–1)

Zasady oceniania
1 pkt – za prawidłowe rozstrzygnięcie wraz z uzasadnieniem zawierającym odwołanie do źródła.
0 pkt – za odpowiedź niepełną lub błędną albo za brak odpowiedzi.

Rozwiązanie
Rozstrzygnięcie: 1968
Przykładowe uzasadnienie:
Na fotografii są widoczne transparenty z napisami wyrażającymi niechęć wobec państwa Izrael oraz niechęć do studentów. Ma to związek z wydarzeniami Marca 1968 roku, które miały postać studenckich strajków i protestów, a których jednym ze skutków była antysemicka polityka władz PRL.

Zadanie 21.1. (0–1)

Zasady oceniania
1 pkt – za prawidłową odpowiedź.
0 pkt – za odpowiedź błędną albo za brak odpowiedzi.

Rozwiązanie
[Tadeusz] Mazowiecki

Zadanie 21.2. (0–1)

Zasady oceniania
1 pkt – za prawidłowe uzasadnienie.
0 pkt – za odpowiedź błędną albo za brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązanie
Symbolika awersu (stocznia, kopalnia) nawiązuje do genezy „Solidarności” i strajków roku 1980, które ostatecznie doprowadziły do upadku komunizmu w 1989 roku.

Zadanie 22. (0–12)

Temat 1. Scharakteryzuj przemiany władzy cesarskiej w starożytnym Rzymie w okresie I w. p.n.e. – IV w. n.e.

Kryteria oceniania

Poziom IV (9–12 pkt)	Zdający: • wyjaśnił złożoność zjawisk historycznych, ukazując różne ich aspekty (polityczny, społeczno-gospodarczy i kulturowy), • poprawnie przeprowadził selekcję i hierarchizację wykorzystanych informacji, • poprawnie wyjaśnił związki przyczynowo-skutkowe, • sformułował wnioski i ocenę oraz podsumował rozważania.

Poziom III (6–8 pkt)	Zdający: • dokonał celowej i trafnej selekcji faktów, świadczącej o rozumieniu ich znaczenia i hierarchii, • w większości poprawnie ukazał związki przyczynowo-skutkowe, • przedstawił omawiane zagadnienia w ujęciu dynamicznym, • podjął próbę formułowania wniosków, • podjął próbę oceny.
Poziom II (3–5 pkt)	Zdający: • przedstawił częściową faktografię, która jest potrzebna do opracowania tematu, • podjął próbę uporządkowania podanej faktografii, • podjął próbę wyjaśnienia związków przyczynowo-skutkowych.
Poziom I (1–2 pkt)	Zdający: • w kilku/kilkunastu zdaniach odniósł się do tematu, • podał kilka faktów związanych z tematem, zwykle bez wskazywania związków między nimi, • poprawnie umieścił rozważania w czasie i w przestrzeni.

Temat 2. Walka o prymat nad średniowieczną Europą. Opisz przebieg rywalizacji cesarsko-papieskiej w X–XII wieku i oceń jej znaczenie.

Kryteria oceniania

Poziom IV (9–12 pkt)	Zdający: • wyjaśnił złożoność zjawisk historycznych, ukazując różne ich aspekty, • poprawnie przeprowadził selekcję i hierarchizację wykorzystanych informacji, • poprawnie wyjaśnił związki przyczynowo-skutkowe, • sformułował wnioski i ocenę oraz podsumował rozważania.
Poziom III (6–8 pkt)	Zdający: • dokonał celowej i trafnej selekcji faktów, świadczącej o rozumieniu ich znaczenia i hierarchii, • w większości poprawnie ukazał związki przyczynowo-skutkowe, • przedstawił omawiane zagadnienia w ujęciu dynamicznym, • podjął próbę formułowania wniosków, • podjął próbę oceny.
Poziom II (3–5 pkt)	Zdający: • przedstawił częściową faktografię, która jest potrzebna do opracowania tematu, • podjął próbę uporządkowania podanej faktografii, • podjął próbę wyjaśnienia związków przyczynowo-skutkowych.
Poziom I (1–2 pkt)	Zdający: • w kilku/kilkunastu zdaniach odniósł się do tematu, • podał kilka faktów związanych z tematem, zwykle bez wskazywania związków między nimi, • poprawnie umieścił rozważania w czasie i w przestrzeni.

Temat 3. *Polska była kiedyś krajem bez stosów*. Zajmij stanowisko wobec powyższej tezy, charakteryzując przemiany tolerancji religijnej w Rzeczypospolitej w okresie XVI–XVII w. W pracy wykorzystaj materiały źródłowe (s. 24–25).

Kryteria oceniania

Poziom IV (9–12 pkt)	Zdający: • wyjaśnił złożoność zjawisk historycznych, ukazując różne ich aspekty (polityczny, społeczno-gospodarczy i kulturowy), • poprawnie przeprowadził selekcję i hierarchizację wykorzystanych informacji, • poprawnie wyjaśnił związki przyczynowo-skutkowe, • sformułował wnioski i ocenę oraz podsumował rozważania.
Poziom III (6–8 pkt)	Zdający: • dokonał celowej i trafnej selekcji faktów, świadczącej o rozumieniu ich znaczenia i hierarchii, • w większości poprawnie ukazał związki przyczynowo-skutkowe, • przedstawił omawiane zagadnienia w ujęciu dynamicznym, • podjął próbę formułowania wniosków, • podjął próbę oceny.
Poziom II (3–5 pkt)	Zdający: • przedstawił częściową faktografię, która jest potrzebna do opracowania tematu, • podjął próbę uporządkowania podanej faktografii, • podjął próbę wyjaśnienia związków przyczynowo-skutkowych.
Poziom I (1–2 pkt)	Zdający: • w kilku/kilkunastu zdaniach odniósł się do tematu, • podał kilka faktów związanych z tematem, zwykle bez wskazywania związków między nimi, • poprawnie umieścił rozważania w czasie i w przestrzeni.

Temat 4. Od nacjonalizmu do socjalizmu. Opisz nowoczesne ruchy polityczne na ziemiach polskich na przełomie XIX i XX wieku.

Kryteria oceniania

Poziom IV (9–12 pkt)	Zdający: • wyjaśnił złożoność zjawisk historycznych, ukazując różne ich aspekty, • poprawnie przeprowadził selekcję i hierarchizację wykorzystanych informacji, • trafnie i w pełni wykorzystał materiał źródłowy, • poprawnie wyjaśnił związki przyczynowo-skutkowe, • sformułował wnioski i ocenę oraz podsumował rozważania.

Poziom III (6–8 pkt)	Zdający: • dokonał celowej i trafnej selekcji faktów, świadczącej o rozumieniu ich znaczenia i hierarchii, • w większości poprawnie ukazał związki przyczynowo-skutkowe (np. wyjaśnił motywy udziału Polaków w kampaniach napoleońskich), • przedstawił omawiane zagadnienia w ujęciu dynamicznym, • w większości wykorzystał materiał źródłowy, • podjął próbę formułowania wniosków, • podjął próbę oceny.
Poziom II (3–5 pkt)	Zdający: • przedstawił częściową faktografię, która jest potrzebna do opracowania tematu, • podjął próbę uporządkowania podanej faktografii, • podjął próbę wyjaśnienia związków przyczynowo-skutkowych, • podjął próbę wykorzystania załączonych materiałów źródłowych i przywołania ich w tekście pracy.
Poziom I (1–2 pkt)	Zdający: • w kilku/kilkunastu zdaniach odniósł się do tematu, nawiązując do treści zawartych w materiale źródłowym, • podał kilka faktów związanych z tematem, zwykle bez wskazywania związków między nimi, • poprawnie umieścił rozważania w czasie i w przestrzeni, • podjął nieudolną próbę wykorzystania materiałów źródłowych.

Temat 5. *Polacy w 1939 r. byli skazani na klęskę.* Zajmij stanowisko wobec powyższej tezy, oceniając przygotowanie II Rzeczypospolitej do wojny obronnej. W pracy wykorzystaj materiały źródłowe (s. 25–26).

Kryteria oceniania

Poziom IV (9–12 pkt)	Zdający: • wyjaśnił złożoność zjawisk historycznych, ukazując różne ich aspekty (polityczny, społeczno-gospodarczy, kulturowy), • poprawnie przeprowadził selekcję i hierarchizację wykorzystanych informacji, • trafnie i w pełni wykorzystał materiał źródłowy, • poprawnie wyjaśnił związki przyczynowo-skutkowe, • sformułował wnioski i ocenę oraz podsumował rozważania.
Poziom III (6–8 pkt)	Zdający: • dokonał celowej i trafnej selekcji faktów, świadczącej o rozumieniu ich znaczenia i hierarchii, • w większości poprawnie ukazał związki przyczynowo-skutkowe, • przedstawił omawiane zagadnienia w ujęciu dynamicznym, • w większości wykorzystał materiał źródłowy, • podjął próbę formułowania wniosków, • podjął próbę oceny.

Poziom II (3–5 pkt)	Zdający: • przedstawił częściową faktografię, która jest potrzebna do opracowania tematu (np. opisał przejawy terroru stalinowskiego, socrealizmu w kulturze), • podjął próbę uporządkowania podanej faktografii, • podjął próbę wyjaśnienia związków przyczynowo-skutkowych, • podjął próbę wykorzystania załączonych materiałów źródłowych i przywołania ich w tekście pracy.
Poziom I (1–2 pkt)	Zdający: • w kilku/kilkunastu zdaniach odniósł się do tematu, nawiązując do treści zawartych w materiale źródłowym, • podał kilka faktów związanych z tematem, zwykle bez wskazywania związków między nimi, • poprawnie umieścił rozważania w czasie i w przestrzeni, • podjął nieudolną próbę wykorzystania materiałów źródłowych.